

Александар МИТКОСКИ, Душко ТЕМЕЛКОСКИ
НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Прилеп
dulettem@yahoo.com, amitkoski@yahoo.com

ГЕОРЕКОГНОСЦИРАЊЕ НА ТЕРИТОРИЈАТА НА ОПШТИНИТЕ ПРИЛЕП, ДОЛНЕНИ, КРИВОГАШТАНИ И КРУШЕВО

Клучни зборови: георекогносцирање, општини Прилеп, Долнени, Кривогаштани и Крушево, населби, некрополи, сакрални објекти, праисторија, антика, среден век

Апстракт: Со цел ревидирање на сознанијата содржани во Археолошката карта на Република Македонија, во 2018 година НУ Завод и Музеј - Прилеп изврши теренски опсервации на територијата на општините Прилеп, Долнени, Кривогаштани и Крушево. Од вкупно 443 археолошки наоѓалишта беа посетени 250, при што се потврдија или коригираа нивните географски и катастарски позиции, како и типолошката и хронолошката припадност. Откако се сумираа резултатите изработени се евиденциони формулари за секој локалитет посебно, со внесени основни податоци: местоположба, година на евидентирање, краток опис и библиографски единици доколку локалитетот е публикуван. Во овие картони содржани се фото и техничка документација и карти (врз преземени секции од google map) на кои се позиционо назначени. Значаен бенефит од истражувањето претставуваат новоевидентираните археолошки наоѓалишта, кои ги поместуваме во овој труд.

Во текот на втората половина од 2018 година НУ Завод и Музеј - Прилеп реализира теренски истражувања на територијата на општините Прилеп, Долнени, Кривогаштани и Крушево, со цел ревидирање на податоците содржани во Археолошката карта на Република Македонија, том II, Скопје 1996, односно нивно потврдување или коригирање. Проектот беше менаџиран од Управата за заштита на спомениците на културата на Република Македонија, а насловен како „Георекогносцирање на територијата на општините Прилеп, Долнени, Кривогаштани и Крушево“.

Од вкупно 443 археолошки наоѓалишта во рамките на четирите општини внесени во Археолошката карта на Република Македонија, беа посетени 250, при што се потврдија нивните позиции, типолошката и хронолошката припадност. За

неколку од нив се констатирани погрешни внесени карактеристики: припадност кон друга општина, именување, позиционираност или датирање. Во рамките на опсервацијата не беа вклучени селските цркви во населените места определени во картата како археолошки локалитети. Евидентирањето на наодите на камена пластика и архитектура во нивните дворишни простори, како и вградените архитектонски елементи и други мермерни наоди во нивните сидови што потекнуваат од постари антички градби, треба да биде цел на друг вид истражувачки активности.

При теренските истражувања земани се географски координати и надморски височини на локалитетите, по што се изработени карти (врз преземени секции од google map) на кои се позиционо назначени. Исто така, изработени се евиденциски картони за секој локалитет посебно, со внесени основни податоци: местоположба (катастарска и географска), година на евидентирање, краток опис и библиографски единици доколку локалитетот е публикуван. Во овие картони се содржани и фото и техничка документација.

Значаен бенефит од истражувањето претставуваат новоевидентираните археолошки наоѓалишта, кои ги поместуваме во овој труд. Презентирањето е според востановениот начин на презентација во Археолошката карта на Република Македонија, том II, Скопје 1996, односно по азбучен ред на населените места. Исто како и во наведената публикација, населените места од трите општини Прилеп, Долнени и Кривогаштани ги презентираме како една целина, а во друга целина се населените места што припаѓаат на општина Крушево. Овој начин на презентирање е со цел јасна прегледност. Покрај името на локалитетите наведени се основните податоци за нив: тип, датирање и географска позиционираност.

Во списокот има неколку локалитети добро познати преку претходни истражувачки активности и стручната литература, но не се евидентирани во Археолошката карта на Република Македонија. За некои веројатно е направен превид (Долиште, село Прилепец, Колкот, село Подмол), но повеќето од нив не се евидентирани со оглед на тоа што се истражувани после завршените подготовки на публикацијата (Трештена стена, село Крушевица, Големи камен, село Лопатица). За локалитетите што се публикувани ги наведуваме библиографските единици.

АЛИНЦИ

Куќиште - Населба од доцноантички период, се наоѓа на околу 500 м. од Алинци.

БЕЛОВОДИЦА

Турско гробје - Населба од римски период, се наоѓа на околу 1,7 м. северозападно од селото, на зарамнети платоа меѓу стариот пат Прилеп - Градско и Пуканичка Река.

Селиште (Сл.14) - Ранохристијанска црква со некропола, се наоѓа на околу 1,5 м. северозападно од селото, на зарамнето плато веднаш покрај стариот пат Прилеп - Градско.

БЕЛО ПОЛЕ

Баботино - Населба од доцноантички период, се наоѓа на околу 500 м. источно од селото.

БЕРОВЦИ

Стара црква - Св.Никола (Сл.16) - Ранохристијанска црква со некропола, се наоѓа на околу 300 м. јужно од селото.

БЕШИШТЕ

Врља грамада - Населба од железно време, се наоѓа на околу 90 м. западно од последните куќи на селото и на околу 400 м. југоисточно од локалитетот Гробишта. (Димитриоски Т., 2002, 11, сл. 1-2; Миткоски А., 2010, 50, Т.IV, 18; Миткоски А., 2017-а, 109, Т.I, 2)

Гробишта - Праисториска некропола, се наоѓа на околу 100 м. северозападно од последните куќи на селото и на околу 500 м. северозападно од локалитетот Врља Грамада. (Димитриоски Т., 2002, 12-13, сл. 3-5)

БОНЧЕ

Веслец - Античко утврдување, се наоѓа на доминантно возвишување на околу 2 км. северозападно од селото.

Вигна - Ранохристијанска базилика, се наоѓа на околу 1,7 км. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 226)

Голема Спаница - Античка некропола - гробови во карпа, се наоѓа на околу 1,8 км. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 222-224)

Горна преслапта - Античка некропола, се наоѓа на доминантно возвишување на околу 600 м. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 232-235)

Грамаѓе - Античка населба, се наоѓа на околу 1,7 км. јужно од селото. (Лилчиќ А. Л., Јакимовски А., 2016, 29; Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 235-237)

Грамаѓе под три камна - Античка некропола, се наоѓа на околу 1,6 м. јужно од Бонче. Наоѓалиштето е во рамките на комплексот локалитети Старо Бонче. (Лилчиќ А. Л., Јакимовски А., 2016, 30, 31; Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 237-243)

Грамаѓе под Спаница - Раноантичка некропола, се наоѓа на околу 1,5 км. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 226-228)

Долен град - Античка населба, се наоѓа на околу 1,6 км. јужно од селото. Наоѓалиштето е во рамките на комплексот локалитети Старо Бонче. Откриени три античко македонски штитови на кралот Деметриј. (Темелкоски Д., Жуел П., 2007; Vitrakova V., 2008, 359-371; Лилчиќ А. Л., Јакимовски А., 2016, 32, 33; Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 229-232)

Дупнатица - Раноантичка некропола, се наоѓа на околу 2 км. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 246-249)

Кладенец - Античка некропола, се наоѓа на околу 1,7 км. јужно од селото. Наоѓалиштето е во рамките на комплексот локалитети Старо Бонче. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 246)

Мала Спаница - Античка некропола - гробови во карпа, се наоѓа на околу 2 км. јужно од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 224, 225)

Петочна вода - Раноантичка некропола, се наоѓа на околу 1,8 км. јужно од селото. Наоѓалиштето е во рамките на комплексот локалитети Старо Бонче. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 244-246)

Плаза - Наоди на монети на антички македонски кралеви, се наоѓа на околу 1,6 км. јужно од селото. Наоѓалиштето е во рамките на комплексот локалитети Старо Бонче. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 249-250)

ВАРОШ

Бањиште - Праисториска населба и античка бања, се наоѓа на околу 300 м. северно од локалитетот Маркови Кули. (Китаноски Б., 1961, 45)

Бегова нива - Некропола од железно време, се наоѓа на околу 2,8 км. југозападно од Варош.

Куќа М. Цилкоски. бр. 7 - Гроб од железно време, се наоѓа во Варош, на улица “Мире Цилкоски“ бр. 7. (Китаноски Б., 1976, 123, Сл. 2, 4)

Маркови кули - Градина - Некропола од доцноантички и средновековен период, се наоѓа на пониските северни падини на локалитетот Маркови Кули и на пониското седло кое во овој дел продолжува благо да се извишува кон падините на ридот Зеленик. (Миткоски А., 2002, 33-47)

Маркови кули - Карпесто живеалиште - Праисториско карпесто живеалиште, се наоѓа во рамките на локалитетот Маркови Кули, односно на северната стрмна падина од врвот Чардак. (Цвонтливи Е., 1990, 62-75; Миткоски А., 2011, 125-170)

Песјобрдце - Населба од доцноантички период, претставува ниско возвишување на околу 2,4 км. западно од Варош и 1,3 км. јужно од селото Мажучиште, односно помеѓу железничката пруга Прилеп - Велес и регионалниот пат Прилеп - Кичево.

Роклејца - Населба од доцноантички период, се наоѓа на околу 400 м. југозападно од Варош.

ВЕПРЧАНИ

Сламите - Тумул од железно време и населба и некропола од доцноантичко време, се наоѓа на околу 1 км. западно од селото и на околу 6 км. североисточно од селото Дуње. (Mitkoski A., Bulatović A., Mikić I., 2016, 27-57)

Чукарките - Населба од доцноантичко време, се наоѓа на околу 1 км. североисточно од селото. (Димитриоски Т., 2002, 206)

ВИТОЛИШТЕ

Св. Петка - тумули - Некропола од железно време, се наоѓа на околу 1,6 км. северозападно од селото, на околу 550 метри северозападно од локалитетот Св. Петка - Голем Даб, како и на околу 200 м. источно од пристапниот пат за село Живо. (Миткоски А., 2017-а, 106, Т. II, 3)

ВОЛКОВО

Гробишта - Ранохристијанска црква со некропола, се наоѓа на околу 1 км. југозападно од селото, на зарамнето плато од левата страна на

земјениот пат што води кон селото Старо Лагово. (Лилчиќ В., 2001, 415-417; Лилчиќ В., 2002, 955)

Долзи нивје - Некропола од железно време, се наоѓа на околу 1,1 км. југозападно од селото, односно во продолжение на локалитетот Гробишта.

ВРБЈАНИ

Висои - Населба од праисториско и античко време, се наоѓа на околу 2 км. јужно од селото.

Вис коњарски - Населба од неолитското време, се наоѓа на околу 1,2 км. јужно од селото Славеј и на околу 300 м. североисточно од локалитетот Врбјанска Чука. (Наумов Г., Миткоски А., Мургоски А., Милевски Ѓ., 2017, 16-17)

Паралица - Праисториска и античка населба, се наоѓа на околу 2,3 км. јужно од селото Славеј, односно на околу 900 м. југоисточно од локалитетот Врбјанска Чука. (Наумов Г., Миткоски А., Мургоски А., Милевски Ѓ., 2017, 19, Т. 8, 1)

Тумба Средсело - Праисториска населба. Според информациите добиени од жителите на селото, при разни градежни активности кои се изведувале, особено во самиот негов центар, откриен е движен праисториски археолошки материјал. (Наумов Г., Миткоски А., Мургоски А., Милевски Ѓ., 2017, 12-13)

ГОЛЕМО КОЊАРИ

Бел Камен - Населба од праисторијата, антика и среден век, се наоѓа на околу 950 м. југоисточно од селото Славеј и на околу 2,3 км. југозападно од селото Големо Коњари. (Наумов Г., Миткоски А., Мургоски А., Милевски Ѓ., 2017, 12-13)

ГОРНО СЕЛО

Големи камења - Вирила - Гробница издлабена во карпа од т.н. „македонски тип“, се наоѓа на околу 1,2 км. југозападно од селото, од левата страна на земјениот пат за Прилеп.

Големи камења - Тумба - Гробница издлабена во карпа од т.н. „македонски тип“, се наоѓа на околу 1 км. западно од селото, од десната страна на земјениот пат за Прилеп.

Грло - Гробница издлабена во карпа од т.н. „македонски тип“, се наоѓа на околу 1,5 км. југозападно од селото, во карпест дел од десната страна на коритото на Мала Река.

Дрми - Населба од бронзено и железно време, се наоѓа на околу 1,2 км. северозападно од селото и на околу околу 1,1 км. југоисточно од селото Дупјачани, односно на околу 180 м. северозападно од локалитетот Испраена Плоча, на последните западни падини на ридот Сурун.

ДАБНИЦА

Кукул - Некропола 2 - Некропола од римскиот период, се наоѓа на околу 2 км. југоисточно од селото, а во западното подножје на платото под врвот Баба. Во карпа со ориентација северозапад - југоисток се издлабени пет гробови, без останки од покојниците. Од гробни прилози пронајдени се аморфни фрагменти од керамички садови (Миткоски А, Темелкоски Д., 2019).

Кукул - Некропола 3 - Некропола од римскиот период, се наоѓа на околу 1,5 км. југоисточно од селото и на околу 300 м. северозападно од акрополата под врвот Баба. Евидентирани се пет гробови издлабени во карпа, со ретки наоди на скелетни останки од покојниците и фрагментирана садна керамика (Миткоски А, Темелкоски Д., 2019).

Кукул - Некропола 4 - Хеленистичка некропола, се наоѓа на околу 1,6 км. југоисточно од селото и на околу 300 м. северозападно од платото на акрополата под врвот Баба. Со истражувања во 2011 година откриени се осум гробови од типот „диста“, без остеолошки останки. Евидентирани се ретки наоди на фрагментирана садова керамика (Миткоски А, Темелкоски Д., 2019).

Кукул - Визбата - Гробница издлабена во карпа од т.н. „македонски тип“, се наоѓа на околу 1,7 км. источно од селото, односно на 900 м. северозападно од вештачката прилепска хидроакмулација, во кругот на рудник за експлоатација на мермер (Миткоски А, Темелкоски Д., 2013, 83-99).

ДОЛНЕНИ

Чипурија - Населба од доцноантички период, се наоѓа на околу 300 м. јужно од селото, односно пред јужниот влез во него.

ДУЊЕ

Големиот рид - Населба и некропола од античко време, се наоѓа на околу 5,5 км. југоисточно од селото и на околу 1,5 км. североисточно од локалитетот Трештена Стена, во продолжение на локалитетот Црните Тумби.

Милошева тумба - Населба од железно време, се наоѓа на околу 4,0 км. југозападно од селото и на 2,4 км. североисточно од селото Крушевица, односно на околу 550 м. североисточно од локалитетот Три Дабици.

Радорид - Тумули од железно време, се наоѓаат на околу 1,7 км. североисточно од селото, десно од патот за селото Вепрчани.

Плочите чкретови - Населба од античко време, се наоѓа на околу 300 м. северозападно од последните куќи на селото. (Димитриоски Т., 2002, 184)

ЕРЕКОВЦИ

Тумба - Чукалар - Некропола од античко време, се наоѓа на ниско возвишување на околу 1,5 км. северно од селото, од левата страна на земјениот пат за селото Шелеверци.

ЖИВОВО

Грамаѓе - Населба од доцноантичко време, се наоѓа на околу 300 м. североисточно од селото.

ЗРЗЕ

Кале - Фортификација од античко време, се наоѓа на доминантно карпесто возвишување на околу 1,2 км. северозападно од селото, веднаш над манастирскиот комплекс Свето Преображение. (Лилчиќ В., 1993, 234-236; Микулчиќ И., 1996, 259-261)

КАДИНО СЕЛО

Извор - Висои - Праисториска населба, се наоѓа на околу 1,7 км. југозападно од селото.

Манастириче - Црква со некропола, се наоѓа на околу 1,2 км. источно од селото.

Наланица - Населба од римски период, се наоѓа на околу 1 км. источно од селото.

Тумба - Населба од доцноантичкиот период, се наоѓа на околу 1,3 км. западно од селото.

КАЛЕН

Казан - Населба од бронзено време, се наоѓа на околу 3,2 км северозападно од селото, односно на околу 2 км. северозападно од локалитетот Момирица. (Димитриоски Т., 2002, 158-159)

Момирица - Праисториска населба, се наоѓа на околу 2,7 км. југозападно од селото, од двете страни на асфалтниот пат Витолиште - Прилеп, на местото каде што се раздвојува крак за селото Бонче.

КОКРЕ

Коњарник - Утврдена населба од доцноантичко време, се наоѓа на Дренска Планина, на околу 1,7 км. северозападно од селото. (Димитриоски Т., 2009, 83-85, сл. 62-64)

КРИВОГАШТАНИ

Кале (Сл.9) - Праисториска населба и раноантичко утврдување, се наоѓа на доминантен рид на околу 800 м. северозападно од селото. (Лилчиќ В., 2009, 183-184)

КРУШЕВИЦА

Испраен камен - Тумул од железно време и римска стела, се наоѓа на околу 2,0 км. југозападно од селото, од левата страна на патот за село Орле. (Димитриоски Т., 2002, 137; Papazoglu F., Milin M., Rici M., 1999, 88, br. 181)

Ковчезите - Населба од бронзено време, се наоѓа на околу 2,2 км. источно од селото и на околу 950 м. североисточно од локалитетот Страгата.

Падиште - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 2,7 км. југоисточно од селото. (Миткоски А., 2017-а, 107, Т.И, 6)

Скапците - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 500 м. југоисточно од селото.

Падината - Талмбасица - Тумул од бронзено и античко време, се наоѓа на околу 5 км. југоисточно од селото и на околу 300 м. јужно од локалитетот Трештена Стена. (Миткоски А., 2018-а, 35-42)

Три дабици - Тумул од бронзено време, се наоѓа на околу 1,8 км. североисточно од селото. (Миткоски А., 2010, 57, 58)

Широк пат - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 130 м. југоисточно од последните куќи на селото и на околу 50 м. североисточно од локалитетот Скапците.

ЛОПАТИЦА

Германски кладенец (Сл.11) - Античка некропола - гробови во карпа, се наоѓа на околу 200 м. североисточно од последните куќи на селото и на околу 150 м. југозападно од локалитетот Големи Камен. (Димитриоски Т., 2009, 56-57, сл. 34-36)

Големи камен (Сл.2) - Населба од енеолитско време, се наоѓа на околу 200 м. североисточно од селото. (Темелкоски Д., Миткоски А., 2008, 115-130)

МАЖУЧИШТЕ

Ридот (Сл.4) - Населба од енеолитско, бронзено и железно време и доцнохеленистички период, се наоѓа на низок рид веднаш до источната периферија на селото, на околу 6 км. северозападно од Прилеп. (Миткоски А., Темелкоски Д., 2018, 173-198)

МАЛО КОЊАРИ

Тумба - Населба од бронзено време, се наоѓа на околу 500 м. јужно од последните куќи на селото и на околу 400 м. источно од локалниот пат за Кадино Село. (Темелкоски Д., Миткоски А., 2004, 133-145)

МАНАСТИР

Брест - Населба од железно и античко време, се наоѓа на левиот брег на реката Бутурица, на околу 2,5 км. североисточно од селото и на околу 700 м. североисточно од локалитетот Лаштигер.

Вакафска куќа - Двојно корито од римскиот период, се наоѓа на околу 4,2 км. северозападно од селото и на околу 1 км. југозападно од локалитетот Црните Тумби, во подножјето на локалитетот Трештена Стена.

Градиште - Населба од енеолит, бронзено и железно време и раноантички период, се наоѓа на околу 1 км. северозападно од селото, на десниот брег на Црна Река. (Димитриоски Т., 2002, 72-77, сл. 55-65; Миткоски А., 2010, 54, 60, Т.ХИ, 2-4, 8; Миткоски А., 2017-а, 107, Т.И, 5; Миткоски А., 2017-б, 165, 170, Т.И, 4, Т.ВИ, 15; Миткоски А., 2018-б, 19, Т.И, 7)

Лаштигер - Населба од бронзено време, се наоѓа на 2,2 км. северозападно од селото и на околу 700 м. југозападно од локалитетот Брест, односно западно од асфалтниот пат Прилеп - Витолиште, над составот на пристапниот пат за селото Манастир. (Димитриоски Т., 2002, 79-80, сл. 67; Миткоски А., 2010, 60, Т.ИВ, 10, 13, 13а, Т.ХИ, 8)

Трештена Стена - Населба од енеолитско и бронзено време, се наоѓа на околу 4,5 км. северозападно од селото и на околу 3,5 км. југоисточно од селото Крушевица, односно на 2 км. западно од коритото на Црна Река, покрај стариот пристапен пат за селото Чаниште. (Миткоски А., 2011, 125-170)

Ќулавите - Населба од бронзено време, се наоѓа на околу 3 км. северозападно од селото, односно на 900 м. северозападно од локалитетот Лаштигер, на десниот брег на Црна Река над т.н. Расимбегов мост. (Димитриоски Т., 2002, 81, сл. 68; Миткоски А., 2010, 60)

Црните Тумби - Населба од бронзено и античко време, се наоѓа на околу 1,3 км. североисточно од локалитетот Трештена Стена и на околу 3,8 км. северозападно од селото, на границата на атарите на селата Дуње и Манастир. (Миткоски А., 2010, 60, Т.ИХ)

МЕЛНИЦА

Пешта - Скрката - Населба од железно време, се наоѓа на околу 1 км. северозападно од селото. (Димитриоски Т., 2002, 23-24, сл. 12-13; Миткоски А., 2010, 60, Т.ИВ, 9)

ОРЕОВЕЦ

Бањите - Бања од антички период, се наоѓа на околу 600 м. северно од селото.

Роман - Населба од антички период, се наоѓа на околу 800 м. северно од селото.

ПАШИНО РУВЦИ

Чука - Браненица - Населба од праисторијата и доцноантички период, се наоѓа на околу 2,1 км. југоисточно од селото и на околу 1,3 км. источно од локалитетот Тумба - Чаир. (Лилчиќ В., 2002, 953)

Чука - Могилани (Сл.1) - Населба од неолитско и античко време, се наоѓа на околу 2,1 км. југоисточно од селото, односно на околу 850 м. североисточно од локалитетот Чука - Браненица. (Mitkoski A., 2018, 160)

Црквиште - Средновековна населба, се наоѓа на околу 800 м. источно од селото.

ПЕШТАНИ

Буклото - Населба од античко време, се наоѓа на околу 1,8 км. југоисточно од селото, односно од десната страна на патот за селото Дуње. (Димитриоски Т., 2002, 184)

Вршник - Праисториска некропола, се наоѓа на 100 м. северозападно од последните куќи на селото и исто толку југзападно од црквата Св. Ѓорѓи. (Димитриоски Т., 2002, 195)

ПОДМОЛ

Горно маало - Населба од античко време, се наоѓа во северниот дел од селото. (Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 208, 209)

Колкот - Култен простор од античко време, се наоѓа на околу 2,1 км. североисточно од селото, односно 350 м. југоисточно од гробницата на локалитетот Павла Чука. (Kitanoski B., 1989, 83, 84; Лилчиќ А. Л., Јакимовски А., 2016, 32; Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, 220-222)

ПРИЛЕП

Кукул - Горни Чаир (Сл.7) - Праисториска населба и некропола од хеленистичкото време, се наоѓа на околу 370 м. источно од локалитетот Кукул - Баба, односно на околу 500 м. северозападно од локалниот пат што води од Прилеп кон вештачката хидроакумулација. (Миткоски А, Темелкоски Д., 2013, 83-99)

Кукул - Некропола 1 - Некропола од римскиот период, се наоѓа на околу 2 км. североисточно од градот и на околу 100 м. јужно од платото

под врвот Баба. Евидентирани се четири гробови издлабени во карпа. Од движни наоди откриен е ѓердан од монистра од стаклена паста (Миткоски А, Темелкоски Д., 2019).

Кукул - Некропола 5 - Некропола од римскиот период, се наоѓа на околу 3 км. североисточно од градот и околу 350 м. исто така североисточно од локалитетот Кукул - Баба. Евидентирани се неколку карпи со издлабени гробови во нив (Миткоски А, Темелкоски Д., 2019).

Ѓумушица - Населба од неолитско и железно време, се наоѓа во југозападната периферија на градот. (Темелкоски Д., Миткоски А., 2004, 133-145)

Топташ - Населба од неолитско време, се наоѓа на околу 500 м. источно од последните куќи на градот, односно на околу 950 м. северно од селото Селце, во близина на Селечка Река. (Димитриоски Т., 2000, 175-176)

Шаторов камен - Средновековна некропола, се наоѓа на околу 1,2 км. источно од градот.

ПРИЛЕПЕЦ

Бела пола - Населба од хеленистички период, се наоѓа на околу 1 км. западно од селото.

Долиште (Сл.8) - Населба со некрополи од антички период (од V-IV век ст.е. до III век н.е.), се наоѓа на поголем простор помеѓу селата Прилепец и Волково, пресечен со два длабоки дола. Откриено депо на сребрени тетрадрахми на македонски и пајонски владетели. (Vuckovic Todorovic D., 1958, 213-255; Кепески К., 1971, 43-45; Кепески К., 1987, 41-63; Кепески К., 1988, 139-154; Темелкоски Д., 2011, 329-339; Јакимовски А., Темелкоски Д., 2018, 1-10)

Присои - Некропола од раноантички и хеленистички период, се наоѓа на околу 300 м. северно од селото. (Јакимовски А., Темелкоски Д., 2018, 11)

РАКЛЕ

Дервен - Античко утврдување, позиционирано на долгнавест рид кој се наоѓа на околу 2,8 км. југоисточно од селото, десно од земјениот пат што води од асфалтниот пат Прилеп - Градско кон него.

Долна црква - Ранохристијанска еднокорабна црква со некропола, се наоѓа на околу 2 км. источно од селото, на нерамно плато што се издига од десната страна на земјениот пат што води кон него.

Средни рид - Античка некропола, се наоѓа на долгнавест зарамнет рид што се издигнува на око-

лу 100 м. десно од земјениот пат што води кон селото, односно околу 800 м. југоисточно од него.

Старо село - Античка населба, се наоѓа на околу 1,2 км. југисточно од селото, од левата страна на земјениот пат што води кон него.

РИЛЕВО

Гробишта - Античка некропола, се наоѓа на околу 300 м. источно од селото.

Кале - Античко утврдување, се наоѓа на доминантно возвишување на околу 700 м. северозападно од селото.

Кујчиште - Мерата - Средновековна црква, се наоѓа на околу 500 м. источно од селото.

РОПОТОВО

Атанавчица - Средновековна црква со некропола, се наоѓа на околу 1,3 км. североисточно од селото.

СЕЛЦЕ

Горни гробишта (Сл.17) - Ранохристијанска црква со некропола, се наоѓа на околу 800 м. источно од селото.

Мечка (Сл.3) - Населба од енеолитско време, се наоѓа на околу 840 м. југозападно од селото и на околу 2,5 км, југоисточно од локалитетот Ѓумушица, Прилеп. (Димитриоски Т., 2013, 92-97, сл. 137-144, Т.V, 1-13)

Ќерамидница - Работилница за изработка на градежна керамика, се наоѓа на околу 500 м. источно од селото.

СЕНОКОС

Манастирче (Сл.18) - Средновековна црква со некропола, се наоѓа на околу 2 км. северно од селото.

Самовилец (Сл.6) - Населба од бронзено, железно и римско време, се наоѓа на околу 650 м. југоисточно од селото Мало Мраморани и на околу 1,8 км. југоисточно од селото Сенокос, во западното подножје на планината Негреа. (Димитриоски Т., 2009, 125-131, сл. 115-120; Димитриоски Т., 2013, 89-90, сл. 132-136. Т.IV, 1-8)

СЛЕПЧЕ

Соколица – Римска некропола и ранохристијанска црква, се наоѓа на околу 800 м. јужно од селото, на границата со атарот на селото Браилово. (Лилчиќ В., 1984, 94-95; Лилчиќ В., 2002, 957, 958)

ТОПЛИЦА

Курилово - Стара црква - Средновековна црква со некропола, се наоѓа на доминантно возвишување на околу 2,6 км. југоисточно од селото, односно 600 м. од магистралниот пат Прилеп - Градско.

ТОПОЛЧАНИ

Дупен камен – Античко утврдување, се наоѓа на доминантно возвишение на околу 400 м. североисточно од Тополчани.

Стара црква (Сл.13) - Ранохристијанска црква и наод на мермерна римсковременска скулптура од типот „голема Херкуланка“, се наоѓа на источниот влез во селото, веднаш покрај асфалтниот пат што минува низ него од неговата десна страна.

Цаферица - Ајдиница - Населба од неолитско време, се наоѓа на околу 2,7 км. североисточно од селото. (Миткоски А., 2012, 8, Т.I и II)

ЦРНИЛИШТЕ

Кукулајца – Античко утврдување, се наоѓа на доминантен карпест рид на околу 500 м. источно од селото, веднаш над железничката пруга Скопје - Битола.

ЧАНИШТЕ

Богданова нива - Ангелески ниви - Праисториска некропола, се наоѓа на околу 220 м. источно од локалитетот Преслапта и на околу 400 м. југозападно од локалитетот Богданова нива.

Варошица (Сл.10) - Населба од римско време, се наоѓа на околу 2,6 км. југозападно од селото.

Главицата - Праисториска населба, се наоѓа на околу 700 м. југоисточно од селото. (Димитриоски Т., 2002, 122)

Говедарникот - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 2,9 км. југозападно од селото, на 500 м. јужно од локалитетот Турски Ливаѓе и 850 м. југоисточно од локалитетот Острилата на патот за селото Маково.

Голиот рид - Населба од доцноантичко време, се наоѓа на околу 1,8 км. јужно од селото и на околу 500 м. југозападно од локалитетот Пуров Дол. (Димитриоски Т., 2002, 122)

Дашков гроб - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 1,9 км. северозападно од селото.

Ѓерамиди - Населба од неолитско и енеолитско време и тумул од железно време, се наоѓа на околу 500 м. северозападно од селото и на околу 300 м. југозападно од Крушевичка Река. (Мит-

коски А., 2010, 52, 54, Т.Ш, Т.IV, 4-6, 11, 12, 15, 16, 19; Миткоски А., 2017-в, 140, 143, Т.Ш, 1-9, Т.IV, 10-15; Mitkoski А., 2018, 137-184)

Ѓуркоа нива - Тумули од железно време, се наоѓаат на околу 2,8 км. западно од селото Чаниште. (Миткоски А., 2017-а, 107, Т.Ш, 1)

Каменица - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 2,3 км. северозападно од селото.

Кукулати камен - Праисториска населба, се наоѓа на околу 2,1 км. југоисточно од селото.

Лочката - Три тумули од железно време, се наоѓаат на околу 2,1 км. северно од селото.

Маленица - Населба од доцноантичко време, се наоѓа на левиот брег на Црна Река, на околу 1 км. југозападно од т.н. Расимбегов мост и на околу 2,8 км. североисточно од селото.

Острилата - Маково - Тумули од железно време, се наоѓаат на околу 3,2 км. југозападно од селото и на околу 850 м. од локалитетот Турски Ливаѓе, покрај патот Чаниште – Маково, кој всушност локалитетот го дели на два дела.

Острилата - Тапанот - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 650 м. југоисточно од селото, десно од патот за локалитетот Чебрен. (Миткоски А., 2010, 50; Миткоски А., 2017-а, 107, Т.Ш, 2)

Попов Нос (Сл.5) - Тумул од бронзено и железно време и раниот среден век, се наоѓа на околу 2,3 км. североисточно од селото, на околу 300 м. североисточно од локалитетот Лочката и на околу 460 м. од локалитетот Три Кладенци.

Преслапта - Некропола од античко време, се наоѓа на околу 1,7 км. источно од селото, односно во продолжение на локалитетот Богданова Нива - Ангелески Ниви.

Простиот камен (Сл.12) - Тумул од железно време, се наоѓа на околу 170 м. североисточно од последните куќи на селото. (Димитриоски Т., 2002, 119)

Пуров дол (Сл.15) - Населба од доцноантичко време, се наоѓа на околу 1,5 км. југоисточно од селото и на околу 500 м. североисточно од локалитетот Голиот Рид. (Димитриоски Т., 2002, 123)

Рамни Трла - Козарникот - Средновековна црква, се наоѓа на околу 3,2 км. југоисточно од селото на левиот брег на Црна Река. (Димитриоски Т., 2002, 124)

Ташова ливада - Населба од праисториско и античко време, се наоѓа на околу 1,2 км. југоисточно од селото и на околу 500 м. јужно од локалитетот Главницата, на левиот брег на Крушевичка Река. (Димитриоски Т., 2002, 123; Миткоски А., 2017-а, 107)

Три Кладенци - Стела од античко време, се наоѓа на околу 2 км. североисточно од селото и на околу 400 м. југоисточно од локалитетот Попов Нос. (Димитриоски Т., 2002, 120)

Турски Ливаѓе - Населба од римско време, се наоѓа на околу 2,5 км. југозападно од селото и на околу 600 м. југоисточно од патот за селото Маково.

Цветково Трло - Некропола од античко време, се наоѓа на околу 3 км. југоисточно од селото и на околу 200 м. северозападно од локалитетот Рамни Трла - Козарникот.

Чакрева корија - Чочка - Тумули од железното време, се наоѓаат на околу 1 км. северозападно од селото.

Чука - Тумули од железното време, се наоѓаат на околу 2 км. југозападно од селото, покрај патот за село Маково.

ЧЕПИГОВО

Баблеица - Дел од античката населба Стибера, се наоѓа пред западниот влез во селото, од левата страна на реката Блато.

ШЕЛЕВЕРЦИ

Каракамен - Населба од енеолитско и доцноантичко време, се наоѓа на околу 700 м. северозападно од селото. (Миткоски А., 2012, 7-17)

Комарчани - Бучало - Населба од неолитско време, се наоѓа на околу 1 км. североисточно од селото (Миткоски А., 2017-в, 133)

Корбоец - Долна чешма - Населба од железно и античко време, се наоѓа на околу 800 м. југозападно од селото.

ШТАВИЦА

Зарид - Некропола од железно време, се наоѓа на околу 300 м. јужно од селото. (Димитриоски Т., 2009, 110-112, сл. 101-103)

Крсто - Доцноантичка некропола, се наоѓа на околу 600 м. западно од селото и 300 м. јужно од асфалтниот пат Прилеп - Витолиште.

КРУШЕВО

АЛДАНЦИ

Разбојна дупка - Гробница издлабена во карпа од т.н. „македонски тип“, се наоѓа на околу 1 км. североисточно од селото и на околу 1 км. југозападно од локалитетот Кале - Норово/Локвени.

(Миткоски А., 1996, 141; Миткоски А., 1996, 92; Лилчиќ В., 2009, 169)

АРИЛЕВО

Црква Св. Атанасие - Средновековна црква со некропола, се наоѓа на околу 300 м. источно од селото.

СВЕТОМИТРАНИ

Горно Стеже - Античка населба, се наоѓа на околу 500 м. североисточно од селото.

Дабје - Праисториска и античка населба, се наоѓа на околу 700 м. северозападно од селото.

Котлина - Некропола од римски период, се наоѓа на околу 500 м. јужно од селото.

Шлемочешма - Рабачица - Некропола од римски период, се наоѓа на околу 300 м. јужно од селото.

Шлемочешма - Дрварски пат - Античка населба, се наоѓа на околу 700 м. јужно од селото.

Чука - Населба од неолитско време, се наоѓа на околу 1,5 км. североисточно од селото.

ТУРСКО ПОДВИС

Бавчи - Некропола од римски период, се наоѓа на околу 500 м. југозападно од селото.

Aleksandar MITKOSKI, Duško TEMELKOSKI

THE GEO-SURVEY ON THE TERRITORY OF THE MUNICIPALITIES OF PRILEP, DOLNENI, KRIVOGAŠTANI AND KRUŠEVO

Summary

The geo-survey on the territory of the municipalities of Prilep, Dolneni, Krivogaštani and Kruševo which were carried by the National Institution for Conservation and the Museum of Prilep in the year of 2019, have confirmed the data about a large number of archaeological sites on this territory, which are included in the Archaeological map of the Republic of Macedonia. However, we have some misunderstanding in reference of the position, as well as the typology and their chronology of these sites. Through-

out the project work we made evidence of some new archaeological sites (settlements, necropolis and religious edifices), from the Prehistoric period, Antiquity, and the Middle Ages. The second phase of the project was making maps (by taking sections from the google map), from the populated areas, where these sites are noted. These maps, with written data, a selection of photos and technical documentation are registred in the evidence form for each particular site.

* Фото документација: изработија Миткоски А. и Темелкоски Д.

Библиографија

- Димитриоски Т., 2000, Древна цивилизација I - археологија, митологија, преданија - прилепско, Прилеп
- Димитриоски Т., 2002, Древна цивилизација II - Мариово, археологија, митологија, преданија, Прилеп
- Димитриоски Т., 2009, Древна Пелагонија I, Прилеп
- Димитриоски Т., 2013, Камени богови - мегалити и карпи со култни белези, Прилеп
- Јакимовски, А., Темелкоски, Д., 2018, Некрополите Долиште и Присои кај село Прилепец, Зборник на трудови 21, Завод, Музеј и Галерија - Битола
- Кепески К., 1971, Прилеп и прилепско низ историјата, Книга прва, дел II, Прилеп
- Кепески К., 1987, Монети на македонските кралеви во збирката на прилепскиот музеј, МАА 7-8, МАНД, Скопје
- Кепески К., 1988, Автономни монети на македонските градови од збирката на прилепскиот музеј, МАА 9, МАНД, Скопје
- Китаноски Б., 1961, Праисториски наоѓалишта во прилепскиот крај, Стремеж 2, Прилеп
- Китаноски Б., 1976, Неколку праисториски наоди од Прилеп, МАА 2, Прилеп
- Лилчиќ В., 1984, Нови христијански наоди околу Прилеп, Годишен зборник, Книга II, Филозофски факултет на УКИМ - Скопје
- Лилчиќ В., 1993, Неколку доцноантички градишта во Пелагонија, МАА 13, МАНД, Скопје
- Лилчиќ В., 2001, Македонскиот камен за боговите, христијаните и за живот по животот, Том I, Македонска цивилизација, Скопје
- Лилчиќ В., 2002, Македонскиот камен за боговите, христијаните и за живот по животот, Том II, Македонска цивилизација, Скопје
- Лилчиќ В., 2009, Линкестида и Девриоп, Том 1, Македонска цивилизација, Скопје
- Лилчиќ А. Л., Јакимовски А., 2016, Висока и Старо Бонче, УЗКН, Скопје
- Микулчиќ И., 1996, Средновековни градови и тврдини во Македонија, Македонска цивилизација, Скопје
- Миткоски А., 1996-а, Објекти издлабени во карпа од прилепско, МАА 14, МАНД, Скопје
- Миткоски А., 1996-б, Нови пелагонски гробници, Македонско наследство 2, Македонска цивилизација, Скопје
- Миткоски А., 2002, Три средновековни некрополи од Прилепско, Македонско наследство 19, Македонска цивилизација, Скопје
- Миткоски А., 2010, Мариово во праисторијата, МАА 19, Скопје
- Миткоски А., 2011, Локалитетот Трештена стена кај село Манастир, Мариово, МАА 20, Скопје
- Миткоски А., 2012, Три нови праисториски локалитети од Прилепско, Зборник на трудови 16, Завод, Музеј и Галерија - Битола
- Миткоски А., 2017-а, Археолошки рекогносцирања на подрачјето на општина Витолиште, Мариово, Археолошки информатор 1, Скопје
- Миткоски А., 2017-б, Нови сознанија за енеолитот во прилепскиот дел на Пелагонија и Мариово, Зборник на трудови 20, Завод, Музеј и Галерија - Битола
- Миткоски А., 2017-в, Доцниот неолит во прилепскиот дел на Пелагонија и Мариово, Драгиша Здравковски - IN MEMORIAM, МАНУ, Скопје
- Миткоски А., 2018-а, Локалитет Таламбасица кај село Крушевица, Мариово - тумул, Археолошки информатор 2, Скопје
- Миткоски А., 2018-б, Култни предмети од времето на енеолитот од праисториската збирка на НУ Завод и Музеј - Прилеп, Зборник на трудови 21, Завод, Музеј и Галерија - Битола
- Миткоски А., Темелкоски Д., 2013, Три нови гробници издлабени во карпа во Прилепско, Македонско наследство 40 - 41, Македонска цивилизација, Скопје
- Миткоски А., Темелкоски Д., 2018, Локалитетот Ридот кај село Мажучиште, МАА 21, Скопје
- Миткоски А., Темелкоски Д., 2019, Некрополи на локалитетот Кукул кај Прилеп, Археолошки информатор 3, Прилеп (во печат)
- Наумов Г., Миткоски А., Мургоски А., Милевски Ѓ., 2017, Рекогносцирање на праисториски локалитети во северна Пелагонија, Патримониум 15, Скопје
- Темелкоски Д., 2011, Бронзени статуетки на богот Меркур во Завод и Музеј - Прилеп, МАА 20, МАНД, Скопје
- Темелкоски Д., Жуел П., 2007, Антички македонски штитови од Пелагонија, Прилеп
- Темелкоски Д., Миткоски А., 2004, Нови праисториски локалитети во прилепскиот дел на Пелагонија, Зборник на трудови 15, Завод, Музеј и Галерија - Битола

Темелкоски Д., Миткоски А., 2008, Енеолитски локалитет Големи Камен кај село Лопатица, МАА 18, Скопје

Цвонтливи Е., 1990, Праисториско карпесто живеалиште на падините на Маркови Кули, Извештаи од работата на мисијата 1984 - 1988, Прилеп - Варшава

Bitrakova V., 2008, Macedonian shield from Bonche, Археолошките откритија на почвата на Македонија, Книга 18, МАНУ, Скопје

Jakimovski A., Temelkoski D., 2018, Complex of the archaeological sites of Staro Bonche, Folia Archaeologica Balcanica IV, Faculty of Philosophy - Skopje, Institute of Art History and Archaeology

Kitanoski B., 1989, Kolkot, Podmol - helenisticki tumul, Arheoloski pregled 128, Ljubljana

Mitkoski A., Bulatović A., Mikić I., 2016, Necropolis under s tumulus at Veprčani, Representative case of using sacred places during several periods in the past, Старинар LXVI, Београд

Mitkoski A., 2018, Late Neolithic Settlement Ali Čair, Neolithic in Macedonia: challenges for new discoveries, Skopje

Papazoglu F., Milin M., Riel M., 1999, Inscriptiones graecae, Epiri, Macedoniae, Tharaciae, Skythiae, Pars II, Berolini

Vuckovic Todorovic D., 1958, Ostava grckog novca iz s. Prilepec kod Prilepa, Glasnik, god.1, 12

01 – Пашино Рувци, Чука - Могилани

02 – Лопатица, Големи камен

03 – Селце, Мечка

04 – Мажучиште, Ридот

05 – Чаниште, Попов нос

06 – Сенокос, Самовилец

07 – Прилеп, Баба - Горни Чаир

08 – Прилепец , Долиште

09 – Чаниште, Турски Ливаѓе

10 – Чаниште, Варошица

11 – Лопатица, Германски Кладенец

12 – Чаниште, Простиот Камен

13 – Тополчани, Стара црква

14 – Беловодица, Селиште

15 – Чаниште, Пуров Дол

16 – Беровци, Стара црква

17 – Селце, Горни Гробишта

18 – Сенокос, Манастирче